

Návrh nařízení vlády o podmínkách provádění některých opatření společné organizace trhu (SOT) v oblasti organizací producentů – důvod jeho vytvoření a informace k organizacím producentů ve vybraných odvětvích

Návrh nařízení vlády o podmínkách provádění některých opatření společné organizace trhu (SOT) v oblasti organizací producentů byl předán na Odbor legislativní pro legislativní úpravy textu před vnitřním připomínkovým řízením.

Návrh nařízení vlády o podmínkách provádění některých opatření společné organizace trhů v oblasti organizací producentů upravuje podmínky pro poskytování podpory podle článků 42 až 53 a článků 66 až 68 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2115/2021 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013, a podle nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2022/126 (články 11 až 35 a čl. 44).

Uznávání organizací producentů zůstává i nadále v kompetenci nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013 (články 152 až 154).

Hlavním cílem navrhovaného nařízení vlády je stanovit bližší podmínky poskytování podpory pro organizace producentů tak, aby Česká republika splnila podmínky stanovené níže uvedenými obecně závaznými a přímo použitelnými předpisy Evropské unie a mohla tuto podporu poskytovat. Cílem vzniku organizací producentů je spojování menších producentů do větších celků a tím posílení jejich postavení na trhu a vyjednávací pozice prostřednictvím společného postupu při prodeji zboží a schopnosti lépe odolávat tlaku supermarketů a obchodních řetězců při zajištění koncentrace nabídky.

V současné době podmínky a fungování organizací producentů v ČR upravují 2 nařízení vlády, pro ovoce a zeleninu nařízení vlády č. 318/2008 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a pro ostatní sektory nařízení vlády č. 314/2016 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny má zaměření na některé z těchto cílů: zajištění plánování produkce, soustředění nabídky, používání pěstitelských postupů, produkčních technologií a postupů šetrnými k životnímu prostředí a pro dosažení těchto cílů si stanovuje operační programy. Operační programy jsou strukturované plány, které musí schválit Státní zemědělský intervenční fond (dále jen „Fond“). Na základě následného naplňování cílů a opatření stanovených v operačním programu je organizaci producentů vyplacena podpora. V současné době se jedná o jedinou formu organizací producentů, které mají na základě komunitární legislativy zajištěnou finanční podporu Unie (na úrovni 4,1 – 4,6 % obchodované produkce). V ČR již existují organizace producentů v odvětví ovoce a zeleniny uznané podle nařízení (EU) č. 1308/2013, proto bude tato podpora pokračovat dál a dojde jen k překlopení do nové SZP. Organizace producentů, která má schválený operační program podle předchozích podmínek, bude moci v něm pokračovat až do prosince 2025.

Pro posílení vyjednávací pozice producentů i v dalších odvětvích je na základě nařízení vlády č. 314/2016 Sb. možné zakládat a uznávat organizace producentů i mimo sektor ovoce a zeleniny, které jsou svojí činností zaměřeny na soustředění nabídky a uvádění produktů vyprodukovaných jejich členy na trh. Tyto organizace producentů mají

omezené možnosti motivace pro zakládání (např. bodová bonifikace u některých opatření v rámci podpory PRV), nejedná se o přímou finanční motivaci ve formě podpory.

V rámci nové SZP je snaha o další prohloubení podpory pro sdružování zemědělců a zakládání organizací producentů. Členský stát si tak může uvolit ostatní odvětví (vedle odvětví ovoce a zeleniny, u něhož bude podpora zachována), které budou finančně podporovány v rámci tohoto opatření. Pro tyto účely je zároveň možné rozhodnout na úrovni členského státu o převodu 3 % prostředků z finanční obálky pro přímé platby na podporu organizací producentů v ostatních odvětvích.

Jednou z hlavních výzev, kterým čelí podle Doporučení EK české zemědělství v oblasti podpory inteligentního, odolného a diverzifikovaného zemědělství, které je schopno zajistit potravinovou bezpečnost, jsou mj. také problematika spolupráce mezi zemědělci a podpora organizací producentů v ostatních určitých odvětvích. Co se týká vlastních doporučení Komise na řešení těchto výzev, Komise je vidí mj. v podpoře organizací producentů i v odvětvích, kde v současné době neexistují žádné uznané skupiny producentů (za součinnost využití EU i vnitrostátních fondů).

Z výše uvedených důvodů byly v rámci přípravy Strategického plánu zapracovány pro podporu prostřednictvím organizací producentů vedle ovoce a zeleniny i odvětví produkce vajec, brambor a okrasných rostlin. Velmi významným prvkem pro identifikaci těchto sektorů byl i avizovaný zájem ze strany producentů v těchto odvětvích o zakládání organizace producentů. Pro tyto účely se v návrhu Strategického plánu předpokládá přesun finančních prostředků ve výši 50,2 mil. EUR z obálky přímých plateb na následující pětileté období na podporu organizací producentů v jiných odvětvích. Odvětví ovoce a zeleniny má vlastní obálku finančních prostředků.

Důvodem vzniku organizace producentů u brambor je spojování menších producentů brambor do větších celků s cílem posílit jejich postavení na trhu koncentrací nabídky a využitím společného postupu prodeje, lépe odolávat tlaku obchodních řetězců. Rovněž tak plnit nároky odběratelů, co se týká pravidelnosti, jakosti, sortimentu a balení zboží. Současně má za cíl zlepšit hospodaření těchto pěstitelů na úroveň přiměřené efektivity s časově delším výhledem, a zamezit každoročním výkyvům a propadům cen vlivem dominantního dovozu brambor.

Sektor okrasných rostlin je oborem, který má v ČR dlouholetou tradici a který se v současné době potýká s řadou specifických problémů. Mezi společné charakteristiky patří především vysoká intenzita produkce, velký podíl ruční práce a používání speciálních pěstebních technologií (skleníky, fóliovníky, kontejnery). Pěstební plochy jednotlivých podniků nejsou velké, nízká tuzemská produkce tak způsobuje výraznou pasivní zahraniční obchodní bilanci. Jedná se o rizikové podnikání, které je závislé na pracovní síle, počasí a je energeticky náročné.

Podpora prostřednictvím zakládání organizací producentů v sektoru okrasných rostlin povede k posílení vyjednávací pozice pěstitelů včetně diverzifikace jejich příjmů. Pěstování okrasných rostlin se věnují zpravidla menší podniky, které podporou zakládání organizací producentů získají lepší udržitelnost svého podnikání včetně možnosti dalšího rozvoje. Plánovaný rozsah podpory odráží současný stav, kdy je v sektoru okrasných rostlin ze strany profesních organizací a podniků zájem o sdružování a společný odbyt produkce, v této souvislosti je do konce programového období plánován vznik 3 organizací producentů. Tomu odpovídá i plánovaný rozpočet, který je na celé programové období pro organizace producentů v sektoru okrasných rostlin celkem 2,51 mil. EUR. Podpora prostřednictvím zakládání organizací producentů umožní mimo jiné realizovat investice do vybavení

a používaných technologií, což pomůže udržet a zlepšit kvalitu produkce a zároveň přispěje k větší stabilizaci a soběstačnosti této komodity v ČR.

Produkce vajec má v České republice dlouholetou tradici a dlouhodobě s drobnými výkyvy stoupá. Důraz je kladen zejména na kvalitu a bezpečnost výsledného produktu, nejen samotných konzumních vajec, ale i vaječných melanží. Vzhledem k energetické náročnosti tohoto odvětví živočišné výroby a vysokým vstupním cenám, se producenti v sektoru vajec ocitají pod výrazným ekonomickým tlakem, který zvyšují i levnější dovozy vajec a tlak obchodních řetězců na co nejnižší cenu vajec. Nelze opomenout ani důraz kladený na welfare chovaných nosnic a změny pro producenty vajec, kteří jsou nuceni aktivně reagovat na stále přísnější požadavky v oblasti zlepšení životních podmínek nosnic, např. zákaz klecových chovů v ČR od roku 2027. Sdružování jednotlivých producentů do organizací producentů vychází ze zájmu chovatelů jako jedna z možností posílení jejich konkurenceschopnosti na trhu a jejich postavení v hodnotovém řetězci, stejně tak zlepšení tržní orientace a zvýšení jejich možnosti přizpůsobení se společenským požadavkům na kvalitní a zdravou potravinu v závislosti na dobrých životních podmínkách chovaných zvířat. Předpokládá se vznik 4 organizací producentů, kde finanční alokace pro rok 2024-2028 činí 35,11 mil. EUR. Tato evropská podpora organizací producentů bude zaměřena zejména na oblast investic a výzkumu, kvalitu a odbyt produkce, ekologickou a integrovanou produkci, enviromentální opatření. V ČR je již uznaná organizace producentů Zlatá vejce ve formě akciové společnosti, uznaná na základě Nařízení (EU) 1308/2013, která bude překlápěna do nové SZP.